

> BİR DEVLET DOĞUYOR-1

Anadolu Selçuklu Devleti ile Moğollar arasında 1243 yılında gerçekleşen **Kösedağ Savaşı'nı** Moğollar kazanınca Anadolu topraklarında otorite boşluğu oluşmuştur. Bu süreçte Anadolu topraklarında çok sayıda yeni beylik kurulmuştur. Kurulan beylikler arasında bulunan **Osmanoğulları**, 13. Yüzyılda Orta Asya'daki Moğol baskısından kaçıp Ertuğrul Gazi önderliğinde Anadolu topraklarına gelen Kayı boyuna mensuptur. Ertuğrul Gazi'den sonra yerine geçen oğlu Osman Bey, 1299 yılında Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflaması ile bağımsızlığını ilan etmiştir.

Osmanlı Beyliği kurulduktan kısa bir süre sonra güçlenmiş ve topraklarını genişletmiştir. **Osmanlı Beyliği'nin kısa sürede güçlenmesinin ve büyümesinin sebeplerini şu şekilde sıralayabiliriz:**

- Coğrafi konumunun genişlemeye elverişli olması
- **Merkeziyetçi** devlet anlayışını benimsemesi
- Topraklarında yaşayan milletlere adil ve hoşgörölü davranması
- Bizans'ta ve Balkan topraklarında karışıklıklar yaşanması
- İlk yıllarda **yetenekli padişahların** yetişmesi
- **Gaza ve Cihat** anlayışını benimsemesi
- **İskân politikasını** uygulaması
- İlk yıllarında Anadolu topraklarındaki Türk beylikleri arasındaki mücadelelere karışmaması onların desteğini alması
- **Türkmenler** ve **Ahilerin** desteğinin sağlanması

KURULUŞ DÖNEMİ PADİŞAHLARI**OSMAN BEY DÖNEMİ (1299-1324)**

- **Devletin kurucusudur.**
- Bilecik, Yarhisar ve İnegöl'ü fethetmiştir
- **Bilecik'i başkent yapmıştır.**
- Bizans ile ilk savaş olan **Koyunhisar Savaşı'nı (1302)** kazanmıştır.
- İlk Osmanlı parasını bastırmıştır.

ORHAN BEY DÖNEMİ (1324-1362)

- **Bursa'yı** fethederek başkent yapmıştır.
- Bizans'ı **Maltepe (Palekanon) Savaşı'nda** yenerek İznik ve İzmit'i almıştır.
- Karesioğulları Beyliği'ni alarak Osmanlı'nın deniz kuvvetlerine sahip olmasını sağlamıştır.
- **Çimpe Kalesi'ni** alarak Rumeli topraklarına ilk defa geçişi sağlamıştır.
- Yaya ve Müsellem ismiyle **ilk Osmanlı düzenli ordusunu** kurmuştur.
- İlk kez divan teşkilatını kurmuştur.
- **İznik'te ilk Osmanlı medresesini** açmıştır.

I.MURAD DÖNEMİ (1362-1389)

- **Edirne'yi** fethederek başkent yapmıştır.
- Haçlılar ile ilk savaş olan **Sırpsındığı Savaşı'nı** kazanmıştır.
- Germiyanogullarından çeyiz yoluyla Kütahya'yı, Hamitoğullarından parayla Isparta'yı almıştır.
- **Devşirme sistemini kurmuş Yeniçeri Ocağı'nı açmıştır.**
- Tımar Sistemini ilk defa uygulamıştır.
- İlk defa **"Sultan"** unvanını kullanmıştır.
- I.Kosova Savaşı'nda Haçlıları yenmiştir. Bu savaşta savaş meydanını gezdiği sırada bir Sırp asker tarafından şehit edilmiştir.

I.BEYAZİD (YILDIRIM) DÖNEMİ (1389-1402)

- **İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahıdır. (2 Defa kuşattı)**
- İstanbul'u kurtarmak için gelen Haçlıları **Niğbolu Savaşı'nda** yenmiştir.(1396)
- Anadolu'daki diğer beylikler ile mücadele ederek Anadolu Türk siyasi birliğini büyük oranda sağlamıştır.
- İstanbul kuşatması esnasında **Anadolu Hisarı'nı** yaptırmıştır.
- Timur ile 1402 yılında yaptığı Ankara Savaşı'nı kaybetmiştir. Bu savaş sonucunda Osmanlı'da 11 yıl sürecek **Fetret (Duraklama) Devri** başlamıştır.

I.MEHMED (ÇELEBİ) DÖNEMİ (1413-1421)

- Fetret Devri'ne son verip devleti yıkılmaktan kurtardığı için Osmanlı Devleti'nin **ikinci kurucusu** sayılmıştır.
- Venedik ile Osmanlı tarihinin ilk deniz savaşını yapmıştır.
- **Düzmece Mustafa İsyanı'nı** bastırmıştır.
- Fetret Devri'nde kaybedilen toprakların bir kısmını geri almıştır.

II.MURAD DÖNEMİ (1421-1451)

- İstanbul'u kuşatmış fakat alamamıştır.
- Macarlarla 1444 yılında **Edirne-Segedin Antlaşması'nı** yaparak tahtı 12 yaşındaki oğlu II.Mehmed'e bırakmıştır.
- Avrupalılar imzalanan antlaşmayı bozunca oğlu II.Mehmed'in ısrarı ile yeniden tahta geçmiştir.
- Haçlılar ile yapılan **Varna Savaşı'nı** kazanmıştır. (1444)
- Varna Savaşı yenilgisinin intikamını almak isteyen Haçlıları **II.Kosova Savaşı'nda** tekrar yenmiştir.(1448)
- II.Kosova Zaferi sonrası Avrupalıların Türkleri Balkanlardan çıkarma ümidi son bulmuştur.

> BİR DEVLET DOĞUYOR-1

OSMANLI'DA TOPLUMSAL VE EKONOMİK YAPI

Osmanlı Devleti'nde toplum **yönetenler** ve **yönetilenler** diye ikiye ayrılmıştır. Yönetici grubu ise kendi içerisinde seyyiye, ilmiye ve kalemiye diye üçe ayrılmıştır.

Yönetenler:

Seyfiye: Yönetim-Askeriye

İlmiye: Din, Adalet, Eğitim

Kalemiye: Bürokrasi

Yönetilenler (Reaya):

Dini açıdan: Müslümanlar ve gayrimüslimler

Yaşayış biçimi açısından: Köylüler, şehirli ve göçebeler

Osmanlı ekonomisinin temeli tarıma dayanmaktaydı. Tarımda üretim ise **İskân Politikası** ve **Tımar Sistemi** sayesinde sürekli hale getirilmiştir.

İskân Politikası

İskânın kelime anlamı **“yerleştirmek”**tir. Bu politikaya göre Osmanlı Devleti yeni fethettiği Rumeli topraklarına Anadolu'dan getirdiği Türkmenleri yerleştirmiştir. Bu politikanın bazı faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz;

- Fethedilen yerlerde **kahçılık** sağlanmıştır.
- Göçebe Türkmenler yerleşik hayata geçmiştir.
- Anadolu'da huzur sağlanmıştır.

Osmanlı Devleti'nin büyük bir güç olmasını sağlayan en önemli etkenlerden birisi de **Ahi Teşkilatının** desteğidir. Ahi teşkilatı, **Ahi Evran** tarafından kurulmuş bir esnaf dayanışma örgütüdür. Bu teşkilatın esnaf ve zanaatkarları yetiştirmek dışında toplumdaki yardımlaşma ve dayanışmayı arttırmak gibi faydaları da vardı.

OSMANLI'DA ASKERİ YAPI

Osmanlı Devleti'nde ilk düzenli ordu yaya ve müselleme (atlılar) adı altında Orhan Bey döneminde oluşturulmuştur. Fetihlerin hızlanması ile diğer padişahlar döneminde ordu gelişme göstermiştir. Osmanlı Devleti asker ihtiyacını **Devşirme** ve **Tımar sistemleri** ile karşılamıştır. Osmanlı ordusu genel hatları ile aşağıdaki gibidir;

Kara Kuvvetleri:

Kapıkulu Askerleri: Yeniçeri, Cebeci, Sipahi, Silahdar, Topçu

Eyalet Askerleri: Tımarlı Sipahi, Azaplar, Akıncılar

Yardımcı Kuvvetler: Bağlı beyliklerin gönderdiği askerler

Deniz Kuvvetleri (Donanma):

Kaptan-ı Derya: Donanma komutanıdır

Levent: Denizci askerlere verilen isim

Devşirme Sistemi

- Osmanlı Devleti, fethettiği Rumeli topraklarındaki 8-18 yaş aralığındaki Hristiyan çocukları alır, Türk ve müslüman ailelerin yanına yerleştirirdi.
- Ailelerin yanında yetişen çocuklardan güçlü olanlar asker olmak üzere Acemi Ocağı'na, zeki olanlar ise ileride yönetici olmak üzere **Enderun mektebine** alınır.
- Eğer Hristiyan ailenin tek erkek çocuğu varsa o çocuk alınmazdı.

Tımar Sistemi

- Osmanlı Devleti kendisine ait olan boş arazileri yararlılık gösteren kişilere **tımar** olarak verirdi.
- Araziyi alan kişi topraktan elde ettiği gelir ile asker yetiştirirdi.
- Yetiştirilen askerlere **Tımarlı Sipahi** ismi verilirdi. Bu askerler barış zamanı beslendikleri toprakları korur savaş zamanı ise orduya katılırdı.
- Tımar Sistemi sayesinde Osmanlı hazinesinden para çıkmadan asker yetişmiş ve boş arazilerde üretim gerçekleştirilmiştir.

OSMANLI'DA YÖNETİM YAPISI- DÎVÂN-I HÜMÂYUN

Orhan Bey zamanında oluşturulan **Divân-ı Hümayun** devlet işlerinin görüşüldüğü, çeşitli kararların alındığı yönetim organıdır. Bu yapıyı günümüzdeki Bakanlar Kurulu veya Cumhurbaşkanlığı Kabinesine benzetebiliriz. Bu yönetim organının görevlilerinden bazıları görevleriyle beraber aşağıda verilmiştir:

SADRAZAM: Padişah'tan sonra en yetkili devlet adamıdır.

VEZİR: Sadrazamın verdiği görevleri yerine getirir. Birden fazla vezir vardır.

KAZASKER: Eğitim ve adaletten sorumludur. Müderris ve kadı ataması yapar.

DEFTERDAR: Mali (Ekonomik) işlerden sorumludur.

NİŞANCI: Divân-ı Hümayun'da alınan kararların yazışmalarını yürüten görevlidir. Padişah tuğrasını taşırdı.

ŞEYHÜLİSLAM: Divan toplantılarında alınan kararların dine uygunluğunu kontrol ederdi. Sürekli üye değildir.

KAPTAN-I DERYA: Donanma komutanıdır. Seferde olmadığı zamanlar toplantılara katılırdı.

> OSMANLI FETİH SİYASETİ-1

Osmanlı Devleti'nin kısa sürede güçlenip büyümesinin sebeplerinden birisi de **Gaza ve Cihad** anlayışına sahip olmasıdır.

Gaza ve Cihad Anlayışı: Gaza, İslam dinini korumak veya yaymak için müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaştır. Gaza yapanlara "**Gazi**" denir. Cihad ise İslam dinini her tarafa ulaştırmak için yapılan her türlü harekettir.

Gaza ve Cihad anlayışı dışında birçok teşkilat Osmanlı Devleti'nin fetihlerinin kalıcı olmasına katkı sağlamıştır. Bunlardan bazılarını aşağıda inceleyelim:

Abdalân-ı Rum (Dervişler): Askerlerden önce fethedilecek bölgeye gidip halkın gönlünü kazanan gönüllülerden oluşurdu.

Ahiyân-ı Rum (Ahiler): Ahi Evran tarafından kurulmuş bir **esnaf teşkilatıdır**. Anadolu'da Moğol istilası ile bozulan birliği tekrar kurulmasında etkili olmuşlardır.

Baciyân-ı Rum (Kadınlar): Ahi Evran'ın eşi **Fatma Bacı** tarafından kurulmuştur. Kadınlardan oluşan bir teşkilattır. Gerekliğinde vatan savunmasına katılan bu kadınlar kültürel, sanatsal, sosyal ve ekonomik alanlarda önemli katkılar sağlamışlardır.

Gaziyân-ı Rum (Gaziler ve Alpler): Eskiden yiğit cesur insanlara alp denilirdi. Bu teşkilat gaza ve cihad anlayışı ile hareket eden kahramanlardan oluşur.

Osmanlı Devleti'nin yaptığı fetihlerin kalıcı olmasını sağlayan önemli etkenlerden birisi de uyguladığı **İstimâlet Politikası** ve **Millet Sistemidir**.

İstimâlet Politikası: Diğer ismi hoşgörü politikasıdır. Osmanlı Devleti fethettiği yerlerdeki insanların dinine, örfüne, geleneklerine, göreneklerine, yaşam biçimlerine hoşgörüyle davranmıştır. Böylece o yerlerdeki insanların **devlete bağlılığı** artmıştır.

Millet Sistemi: Osmanlı Devleti'nde millet müslüman ve müslüman olmayanlar(gayrimüslim) diye ikiye ayrılmıştı. Fakat Osmanlı milleti arasında sınıfsal **hiçbir farklılık yoktu**. Osmanlı Devleti milletine adil davranırdı.

YÜKSELME DÖNEMİ PADİŞAHLARI**II.MEHMED (FATİH) DÖNEMİ (1451-1481)**

- İstanbul'u fethederek **Fatih** unvanını almış ve Bizans'a son vermiştir.Ayrıca İstanbul'u başkent ilan etmiştir. (1453)
- Balkanlarda Sırbistan, Bosna-Hersek, Eflak,Boğdan ve Mora gibi yerleri almıştır.
- Karadeniz'de Amasra,Trabzon, Sinop ve Kırım'ı alarak **Karadeniz'i Türk gölü** haline getirmiştir.
- Anadolu'da Karamanoğullarından Konya ve Karaman'ı almıştır.
- Akkoyunlu Devleti ile **Otlukbeli Savaşı'nı** yapmıştır. (1473)
- Ege'de Taşoz, Eğriboz, Limni, Midilli ve Bozcaada adalarını ele geçirmiştir.
- **Sahnı Seman Medreselerini** açmıştır.
- İlk altın Osmanlı parasını bastırmıştır.

II.BEYAZİD DÖNEMİ (1481-1512)

- Kardeşi Cem Sultan'ın isyanı ve Avrupalıların eline düşmesi dolayısıyla **fetihler yavaşlamıştır**.
- Karadeniz'de Kili ve Akkerman Kalesi'ni ele geçirmiştir.
- Karamanoğullarına son vermiştir.
- Safevilerin desteklediği **Şahkulu İsyanı** ile mücadele etmiştir.
- Venedik ile deniz savaşları yapmıştır.

I.SELİM (YAVUZ) DÖNEMİ (1512-1520)

- Safeviler ile **Çaldıran Savaşı'nı** yapıp yenmiştir ve Doğu Anadolu'nun güvenliğini sağlamıştır.
- Dulkadiroğulları ile **Turnadağ Savaşı'nı** yapmış ve kazanmıştır. Böylece Anadolu Türk siyasi birliğini sağlamıştır.
- Memlukler üzerine Mısır Seferi'ne çıkmıştır. Bu seferde **Mercidabık(1516)** ve **Rıdaniye Savaşı'nı(1517)** yaparak Memluklere son vermiştir. Böylece Suriye,- Filistin,Hicaz ve Mısır fethedilmiş ve Osmanlı, **halifeliği ele geçirerek** İslam dünyasının lideri olmuştur.
- Kutsal emanetleri İstanbul'a getirmiştir.
- Baharat Yolu'nu ele geçirmiştir.

I.SÜLEYMAN(KANUNİ) DÖNEMİ (1520-1566)

- **En çok tahtta kalan padişah olmuştur (46 yıl)**
- **Belgrad'ı** fethetmiştir.(1521)
- **Mohaç Savaşı** ile Macaristan'ı ele geçirmiştir.(1526)
- Viyana'yı kuşatmış ama alamamıştır.(1529)
- Akdeniz ticareti canlansın diye Fransa'ya kapitülasyonlar (ticari ayrıcalıklar) vermiştir.(1535)
- **Rodos adasını** fethetmiştir.(1522)
- **Cezayir'i** Osmanlı topraklarına katmıştır.(1533)
- **Preveze Deniz Savaşı'nı** kazanmıştır. **Akdeniz Türk gölü** haline gelmiştir. (1538)
- **Trablusgarp'ı** almıştır.(1551)

II.SELİM DÖNEMİ (1566-1574)

- Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa'nın **etkisiyle fetihler devam etmiştir**.
- **Kıbrıs'ı** fethetmiştir. (1571)
- Kıbrıs'ın Fethi üzerine gelen Haçlı donanmasına karşı **İnebahtı Deniz Savaşı'nı** yapmıştır. Osmanlı bu savaşı kaybetmiş ve donanması yakılmıştır.(1571)

> OSMANLI FETHİH SİYASETİ-2

İSTANBUL'UN FETHİ (29 MAYIS 1453)

II.Mehmet 1451 yılında ikinci defa tahta çıktığında ilk hedefi İstanbul'u almaktı. İstanbul daha önce Yıldırım Beyazid ve II.Murad dönemlerinde kuşatılmış fakat çeşitli sebeplerden ötürü alınamamıştı. İstanbul'a o dönemde hakim devlet ise Doğu Roma Devleti'ydi. (Bizans Devleti)

Fethin Nedenleri

- İstanbul'un kara ve deniz ticaret yolları üzerinde önemli konuma sahip olması. **(Ekonomik Neden)**
- Osmanlı Devleti'nin Anadolu ve Rumeli toprakları arasındaki bağlantıyı sağlamak istemesi. **(Siyasi Neden)**
- Bizans İmparatorluğu'nun Avrupa devletlerini Osmanlı Devleti'ne karşı kışkırtması. **(Siyasi Neden)**
- Bizans İmparatorluğu'nun Osmanlı şehzadelerini ve Anadolu beylerini Osmanlı aleyhine kışkırtması. **(Siyasi Neden)**
- Hazreti Muhammed'in (Sallallahü aleyhi ve sellem) "İstanbul elbette fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, onu fetheden asker ne güzel askerdir." hadisinde İstanbul'u fethedecek olan komutanı ve askerleri övmesi. **(Dini Neden)**

Fetih Hazırlıkları**Osmanlı Devleti'nin yaptığı hazırlıklar:**

- Anadolu Hisarı karşısına **Rumeli Hisarı (Boğazkesen Hisarı)** yapılmıştır.
- 400 Parçalık bir donanma hazırlanmıştır.
- Bizans'a yardım gelmesin diye bazı Avrupa devletleri ile anlaşmalar yapılmıştır.
- **Şahi** adı verilen büyük toplar döktürülmüştür.

Bizans Devleti'nin yaptığı hazırlıklar:

- İstanbul surlarını tamir ettirmişlerdir.
- Avrupa'dan yardım istemişlerdir.
- Osmanlı donanmasını engellemek için Haliç'in girişini kalın zincirler ve eski gemiler ile kapatmışlardır.

II. Mehmet tüm hazırlıklarını tamamladıktan sonra 6 Nisan 1453 tarihinde İstanbul'u kuşatmıştır. 53 Gün süren kuşatmanın sonucunda **29 Mayıs 1453** yılında İstanbul fethedilmiştir.

Fethin Sonuçları**Türk Tarihi Açısından Sonuçları:**

- Osmanlı Devleti **toprak bütünlüğünü** sağladı.
- İstanbul'un fethi ile Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan ticaret yolları ve İpek Yolu'nun Avrupa'ya açılan önemli bir limanı ele geçirildi.
- **İstanbul, Osmanlı Devleti'nin son başkenti oldu.**
- II. Mehmet "**Fatih**" unvanını aldı.

Dünya Tarihi Açısından Sonuçları:

- **Bizans İmparatorluğu yıkıldı.**
- Orta Çağ sona erdi ve Yeni Çağ başladı.
- Osmanlı Devleti'nin **İslam dünyasındaki saygınlığı** arttı.
- Ticaret yollarının Osmanlı Devleti'nin eline geçmesi ile Avrupa devletleri yeni ticaret yolları aramaya başladı. Bu durum coğrafi keşiflerin başlamasında etkili oldu.
- Kale ve surların top güllerleriyle yıkılacağı anlaşıldı. Bu durum Avrupa'da derebeyliklerin gücünü kaybetmesine neden oldu.
- İstanbul'daki bilgin ve sanatçılar İtalya'ya giderek **Rönesans Dönemi'nin** başlamasına katkı sağladılar.

> AVRUPA GELİŞİYOR OSMANLI ETKİLENİYOR-1

COĞRAFİ KEŞİFLER

Avrupalıların 15. Ve 16. Yüzyıllarda yeni ticaret yolları ve kıtalar bulmasına **Coğrafi Keşifler** denilmektedir.

Coğrafi Keşiflerin Sebepleri

- İpek ve Baharat Yolu gibi önemli ticaret yollarının müslümanların eline geçmesi.
- Avrupalıların doğunun zenginliklerine ulaşmak istemesi.
- Pusulanın kullanılması ve geliştirilmesi.
- **Coğrafya bilgisinin** ilerlemesi.
- Gemicilik tekniklerinde ilerlemeler yaşanması.
- **Cesur gemicilerin** yetişmesi.
- Avrupalıların Hristiyanlığı yaymak istemesi.

Yapılan Bazı Keşifler

- **Bartelmi Diyaz**, Ümit Burnu'nu keşfetti.
- **Kristof Kolomb**, Amerika'yı keşfetti.
- **Vasko dö Gama**, Hint Deniz Yolu'nu keşfetti.
- **Ameriko Vespuçi**, Amerika'nın yeni kıta olduğunu keşfetti.
- **Macellan**, Dünya'nın çevresini dolaştı.

Coğrafi Keşiflerin Sonuçları

- **Yeni kıtalar** ve ticaret yolları bulundu.
- Akdeniz limanlarında, İpek Yolu ve Baharat Yolunda ticaret azaldı. Atlas Okyanusu kıyısındaki limanlar önem kazandı. **Bu durumdan Osmanlı Devleti olumsuz etkilenmiştir.**
- Yeni keşfedilen yerlerde **yeni bitki ve hayvan türleri** tanındı.
- Macellan'ın Dünya'yı dolaşması ile Dünya'nın yuvarlak olduğu kanıtlandı. Bundan dolayı Dünya'nın düz olduğunu savunan kiliseye güven azaldı.
- Hristiyanlık yeni keşfedilen yerlere yayıldı.
- Avrupalılar keşfettikleri yerlerde **sömürge imparatorlukları** kurdular.
- Yeni keşfedilen yerlerdeki altın, gümüş gibi değerli madenler Avrupa'ya taşındı. Bunun sonucunda Avrupa'da Burjuva adı verilen zengin bir sınıf ortaya çıktı.
- Burjuva sınıfına mensup kişiler sanatı ve kültürü destekledi. Bu durum **Rönesans'ın doğmasına** sebep oldu.
- Coğrafi Keşifler ile ticaret yollarında değişiklik olması **Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkilemiştir.**

RÖNESANS (YENİDEN DOĞUŞ)

14. Yüzyılda **İtalya'da** başlayan 15. Ve 16. Yüzyıllarda tüm Avrupa'ya hızla yayılan edebiyat, bilim, sanat alanında gelişmelerin yaşandığı döneme Rönesans denilmektedir. Rönesans "**Yeniden Doğuş**" anlamına gelmektedir.

Rönesans Hareketinin İtalya'da Başlamasının Sebepleri

- Önemli ticaret yollarının geçiş noktasında bulunması dolayısıyla zenginleşmesi.
- Antik Roma ve Yunan kültürlerine ait birçok eser bulunması.
- Roma'nın Hristiyanlığın merkezi olması.
- **İslam kültürünün** İtalya'yı etkilemesi.
- **Özgür düşüncenin** daha gelişmiş olması.

Rönesans'ın Sebepleri

- Coğrafi Keşiflerle zenginleşen, sanat ve bilime destek veren **mesen sınıfının** ortaya çıkması.
- Kağıt ve matbaanın yaygınlaşması ile beraber okuyan yazan insanların sayısının artması.
- **İstanbul'un Fethi** sonrası İtalya'ya kaçan bilginlerin çalışmalar gerçekleştirmesi.
- Eski Yunan ve Roma dönemine ait eserlerin incelenmesi.
- Avrupalıların önemli **İslami eserleri** kendi dillerine çevirmeleri.

Bazı Rönesans Sanatçıları

- **Leonardo Da Vinci** - En ünlü eseri Mona Lisa tablosudur.
- **Michelangelo** - Musa Heykeli en ünlü eserlerindendir.
- **Machiavelli** - Prens adlı kitabı yazmıştır.
- **William Shakespeare** - Romeo ve Juliet adlı oyunu yazmıştır.
- **Cervantes** - Don Kişot adlı kitabı yazmıştır.

Rönesans'ın Sonuçları

- Edebiyat, mimari, bilim ve sanat alanında birçok **yeni eser** ortaya çıktı.
- Avrupa'da kilisenin hakim olduğu düşünce anlayışı olan **Skolastik Düşüncenin** yerini özgür ve bilimsel düşünce aldı.
- Kilisenin özellikle **bilim ve sanat** üzerindeki baskısı sona erdi.
- Kilisenin gücünü kaybetmeye başlamasıyla **Reform Hareketi** için zemin oluştu.
- Avrupa'da bilimsel gelişmelerin önü açıldı.
- Avrupa'da birçok bilimsel çalışmaların yapıldığı dönem olan **Aydınlanma Çağı'na** zemin hazırlandı.
- İnsanlığa yönelik değerler önem kazandı ve bunun sonucunda **Hümanizm(İnsancılık)** kavramı ortaya çıktı.

> AVRUPA GELİŞİYOR OSMANLI ETKİLENİYOR-2

REFORM HAREKETİ

16. Yüzyılda Avrupa’da Katolik Kilisesi’ne karşı yapılan yenilik hareketlerine Reform adı verilmektedir. Reform kelime anlamı olarak düzeltme, **yenileme** anlamına gelmektedir. Reform hareketi ilk olarak **Martin Luther** tarafından **Almanya’da** başlatılmıştır.

Reform’un Sebepleri

- Kağıt ve matbaanın yaygınlaşması ile **okuyan yazar** insanların sayısının artması.
- İncil’in farklı dillere çevrilmesi sonucunda İncil’de yazılanlar ile kilisenin söylediklerinin çeliştiğinin görülmesi ve kiliseye olan güvenin azalması.
- Katolik kilisesinin bozulması ile beraber **endüljans** (para karşılığında günahların affı) ve **enterdi** (papanın bireyi veya grupları dinden çıkarma yetkisi) gibi uygulamaların olması.
- Rönesans ile beraber **özgür düşüncenin** yaygınlaşması.

Reform’un Sonuçları

- Avrupa’da **Protestanlık**, **Kalvenizm** gibi yeni mezhepler ortaya çıktı.
- Katolik kilisesine ve din adamlarına **güven azaldı**.
- Kilisenin elinde bulunan topraklar halk arasında paylaştırıldı.
- Kilisenin elinde bulunan eğitim sistemi **laik bir sisteme** dönüştürüldü.
- Avrupa’da bilimsel ve özgür düşüncenin önündeki **dini engeller** ortadan kalktı.

AYDINLANMA ÇAĞI

Rönesans ve Reform hareketlerinin etkisiyle 17. Ve 18. Yüzyıllarda Avrupa’da bilim, sanat, felsefe ve siyaset alanında gelişmelerin yaşandığı döneme **Aydınlanma Çağı** denilmiştir.

Aydınlanma Çağı’nın Sonuçları

- Her konuda aklın üstünlüğüne, bilimsel araştırmaya, deney ve gözleme değer verilmeye başlandı.
- Aydınlanma Çağı’nda yetişen isimler felsefe, siyaset, bilim vs. alanında birçok yeni çalışmaya imza attılar.
- İnsan hakları, **Hümanizm (İnsancılık)** gibi kavramlar daha çok ön plana çıkmaya başladı.
- Bu dönemde gerçekleşen birçok bilimsel gelişme gelecekte Sanayi İnkılabı ve **Fransız İhtilali** gibi gelişmelere temel oluşturmuştur.

Aydınlanma Çağı Bazı Temsilcileri

Newton, Galileo, Descartes, J.J. Rousseau, Montesquieu, Mozart

FRANSIZ İHTİLALİ (1789)

Fransız İhtilali, Fransa’daki mutlak monarşinin devrilip, yerine cumhuriyetin kurulmasına sebep olan ve zamanla **tüm dünyayı etkileyen** 1789 yılında başlayan olaydır.

Fransız İhtilali’nin Sebepleri

- Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı ile özgür düşüncenin önem kazanması.
- **Reform hareketi** ile kilisenin gücünü yitirmesi.
- Toplumda yoksulluğun yaygınlaşması.
- Önemli düşünür ve yazarların toplumu bilinçlendirmesi.

Fransız İhtilali’nin Sonuçları

- Yeni Çağ sona erdi Yakın Çağ başladı.
- Özgürlük, eşitlik, adalet, **milliyetçilik**, demokrasi kavramları dünyaya yayıldı.
- Birçok ülkede **cumhuriyet yönetimi** önem kazandı.
- Milliyetçilik akımı çok uluslu olan imparatorluklara zarar verdi onların yıkılmasına sebep oldu. İmparatorlukların yerine **milli devletler** ortaya çıktı.

Fransız İhtilali’nin Osmanlı Devleti’ne Etkisi

- Eşitlik, özgürlük, adalet, **cumhuriyet gibi** kavramlar ülkede yayıldı.
- Tanzimat ve Islahat Fermanı ilan edildi. 1876 yılında da Osmanlı Devleti’nin ilk anayasası olan **Kanun-ı Esasî** yayımlanarak Meşrutiyet yönetimine geçildi. Böylece halk yönetime katılma hakkını elde etti.
- Osmanlı Devleti, Fransız İhtilali ile ortaya çıkan **milliyetçilik akımından olumsuz yönde etkilenen** devletlerden biri oldu.

SANAYİ İNKILABI

18. Yüzyılın sonları itibarıyla **İngiltere’de** başlayan üretimde buhar gücüne dayalı makinelerin kullanılmasıyla başlayan sürece Sanayi İnkılabı ismi verilmiştir. Sanayi İnkılabı bütün ülkeleri ekonomik, siyasi ve kültürel alanda etkilemiştir.

Sanayi İnkılabı’nın Sonuçları

- Üretimde insan ve hayvan gücünün yerini **makine gücü** aldı.
- İnsan gücüne ihtiyaç azalınca insanlar köyden kente göç etmeye başladı.
- Tarım toplumundan **sanayi toplumuna** geçiş oldu.
- Fabrikada çalışan işçilerin artması ile birlikte işçi sınıfı ortaya çıktı.
- İşçi hakları, **sendikalaşma ve grev** hakkı gibi kavramlar ortaya çıktı.
- Üretim hızlandı. Bu yüzden ham maddeye olan ihtiyaç arttı.
- Ürünleri satmak için **yeni pazar** arayışları çoğalmaya başladı.
- Ham madde ve pazar arayışı devletler arası rekabeti çoğalttı ve bu da zamanla **I.Dünya Savaşı** ve **II.Dünya Savaşı’na** sebep oldu.

> ISLAHATLARLA DEĞİŞEN OSMANLI KURUMLARI-1

Osmanlı Devleti, 17. yüzyıldan itibaren çağın gerisinde kalmamak için **ıslahatlar** yapmaya başlamıştır.

Islahat: Mevcut durumu daha iyi bir hale getirmek için yapılan **düzeltilme** veya iyileştirme hareketidir.

Osmanlı Devleti'nde kötü gidişatın nedenlerini ortaya koymak için 17. Yüzyılda **Koçibey Risalesi** hazırlanmıştır. Koçibey, hazırladığı bu raporda Osmanlı Devleti'nde ki adam kayırma, rüşvet alma vs. gibi sorunlara değinmiştir.

Osmanlı Devleti'nde 17. yüzyılda yapılan ıslahatlar genellikle **askeri alanda** yapılmıştır. Fakat bu ıslahatlar kalıcı ve sürekli olamamıştır. 18. ve 19. yüzyıllarda ise askeri alan dışında birçok alanda da ıslahatlar yapılmıştır.

LALE DEVRİ (1718-1730)

Osmanlı Devleti'nin ilk defa batıyı örnek alarak yenilikler yapmaya başladığı döneme **Lale Devri** adı verilmiştir. Lale Devri 1718 Pasarofça Antlaşması'ndan 1730 Patrona Halil İsyanı'na kadar devam etmiştir.

Dönemin Padişahı: III. Ahmet

Dönemin Sadrazamı: Nevşehirli Damat İbrahim Paşa

Dönemin ünlü şairi: Nedim

Lale Devri'nde Yapılan Bazı Yenilikler

- Bazı Avrupa başkentlerine ilk defa **geçici elçilikler** açıldı. İlk geçici elçi **Paris'e** giden **Yirmisekiz Çelebi Mehmet'tir**. Yirmisekiz Çelebi Mehmet'in Paris'te tuttuğu raporlar yapılacak yenilikler açısından yol gösterici olmuştur.
- İlk kez **çiçek aşısı** uygulanmıştır.
- İtfaiye Teşkilatı** kurulmuştur. İtfaiye Teşkilatı batı örnek alınarak kurulan ilk teşkilattır.
- Said Efendi ve İbrahim Müteferrika ilk Osmanlı **matbaasını** açmışlardır. Bu matbaada ilk basılan kitap ise **Vankulu Lugatı** adlı sözlüktür.
- İlk defa Yalova'da kağıt, İstanbul'da ise kumaş **fabrikası** açılmıştır.
- Bu dönemin en ünlü mimari eseri ise **III.Ahmet Çesmesi'dir**.

III.SELİM DÖNEMİ YENİLİKLERİ (NİZAM-I CEDİD DÖNEMİ)

Osmanlı Devleti'nde köklü yenilikler yapan ilk padişah III.Selim'dir. III. Selim'in yaptığı tüm yeniliklere Yeni Düzen anlamına gelen **Nizam-ı Cedid** adı verilmiştir.

III.Selim'in Yaptığı Islahatlar

- Birçok Avrupa başkentinde daimi yani **sürekli elçilikler** açılmıştır.
- Nizam-ı Cedid** adıyla modern bir ordu kurulmuş, bu ordu için Levent ve Selimiye kışlaları inşa edilmiştir. Ayrıca bu yeni ordunun ihtiyaçları için **İrad-ı Cedid** adıyla bir hazine oluşturulmuştur.

- Fransızca** resmi yabancı dil olarak kabul edilmiştir.
- Birçok batı dilinde yazılmış eser Türkçeye çevrilerek Batının düşünce dünyası anlaşılmasına çalışılmıştır.

II. MAHMUD DÖNEMİ YENİLİKLERİ

Osmanlı Devleti'nde **köklü ıslahatlar** yapan diğer bir padişah **II.Mahmud'dur**. II. Mahmud padişahlığının ilk dönemlerinde güçlenebilmek adına bazı çevrelere tavizler vermiştir. Bunlardan en önemlisi **Sened-i İttifak'ı (1808)** imzalamasıdır.

Sened-i İttifak: 1808 Yılında II. Mahmud ile toprak sahibi, vergi toplayan âyanlar arasında imzalanan anlaşmadır. Bu anlaşmayla birlikte Osmanlı'da ilk defa padişah yönettiği insanlara karşı **tavizler** vermiştir.

Yönetim Alanında Yapılan Islahatlar:

- Divan-ı Hümayun'u kaldırılıp yerine **Nazırlıklar (Bakanlıklar)** kurulmuştur.
- Devlet dairelerine padişah resminin asılması zorunlu hale getirilmiştir.
- Devlet memurlarına fes, pantolon giyme zorunluluğu getirilmiştir.
- Tımar Sistemi kaldırılarak tüm memurlar **maaşa** bağlanmıştır.
- İdari işleri düzenlemek için danışma meclisleri oluşturulmuştur.

Eğitim ve Kültürel Alanda Yapılan Islahatlar:

- İlköğretim zorunlu hale getirilmiştir.
- Çok sayıda rüştiye (ortaokul) ve idadi (lise) açılmıştır.
- İlk defa Avrupa'ya öğrenci gönderilmiştir.
- İlk Türkçe Resmi gazete olan **Takvim-i Vekayi** çıkarılmıştır.

Askeri Alanda Yapılan Islahatlar:

- 1826'da **Yeniçeri Ocağı** kaldırılarak (**Vaka-i Hayriye Olayı**) yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye adlı yeni bir ordu kurulmuştur.
- Mehterhane kapatılarak yerine batı tarzı askeri müzik yapacak olan **Mızıka-yı Hümayun** açılmıştır.

Ekonomi Alanında Yapılan Islahatlar:

- Başka ülkelerden alınan (ithal) malların tüketimine sınırlamalar getirilmeye çalışılmış ve yerli malı kullanımı teşvik edilmiştir.
- Müslüman tüccarlara vergi indirimleri yapılmıştır.

> ISLAHATLARLA DEĞİŞEN OSMANLI KURUMLARI-2

TANZİMAT DÖNEMİ

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı'nın ilanı (1839) ile başlayıp I.Meşrutiyet'in ilanına (1876) kadar devam eden döneme **Tanzimat Dönemi** adı verilmektedir. Bu dönemde birçok alanda geniş kapsamlı ıslahatlar yapılmaya devam edilmiştir.

Tanzimat Fermanı 3 Kasım 1839 yılında ilan edilmiştir. Bu fermana Gülhane Parkı'nda okunduğu için **Gülhane Hattı Hümayun'u** adı da verilmiştir.

Ferman: Padişahın yazılı buyruğu veya emirleridir.

Tanzimat Fermanı'nın Bazı Maddeleri

- Herkesin mal, can, namus ve hürriyetine saygı duyulacaktır. **(Toplumsal Alan)**
- Herkes kanun önünde eşit olacaktır. **(Toplumsal-Hukusal Alan)**
- Herkes gelirin göre vergi ödeyecektir. **(Toplumsal- Hukusal- Ekonomik Alan)**
- Askerlik vatandaşlık görevi sayılacak ve belli şartları olacaktır. **(Toplumsal- Hukuksal Alan)**
- Özel mülkiyet hakkı verilecektir. **(Toplumsal - Hukusal Alan)**
- Herkese açık mahkemede ve eşit şartlarda yargılanma hakkı verilecektir. **(Toplumsal - Hukuksal Alan)**

1839 Yılındaki Tanzimat Fermanı'ndan sonra 1856 yılında **Islahat Fermanı** ilan edilmiştir. Islahat Fermanı yabancı ülkelerin Osmanlı iç işlerine müdahalesini engellemek ve azınlıkların devlete bağlılığını arttırmak için hazırlanmıştır. Tanzimat Fermanı'na benzeyen Islahat Fermanı'nın en önemli farkı ise özellikle azınlıklara veya gayrimüslimlere yeni haklar vermesidir.

19.YÜZYILDAKİ DİĞER ISLAHATLAR**İletişim ve Haberleşme Alanında Yapılan Islahatlar**

- Posta Nezareti kuruldu. (1840)
- İlk Telgraf hattı kuruldu. (1854)

Ulaşım Alanında Yapılan Islahatlar

- İlk buharlı gemi satın alındı. (1827)
- Vapur seferleri için Şirket-i Hayriye kuruldu. (1851)
- İzmir-Aydın arasına ilk demiryolu hattı inşa edildi. (1856)
- İstanbul'u Avrupa'ya bağlayan demiryolu hattı açıldı. (1888)

Ekonomi Alanında Yapılan Islahatlar

- Mithat Paşa tarafından Memleket Sandıkları oluşturuldu. (1863)
- Memleket Sandıkları Ziraat Bankası'na dönüştürüldü. (1888)

Eğitim Alanında Yapılan Islahatlar

- Darüşşafaka Cemiyeti açıldı. (1863)
- Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi) açıldı. (1868)

> OSMANLI'DAN KALAN MİRASIMIZ

SEYYAHLARIN OSMANLI HAKKINDA YAZDIKLARI

Osmanlı Devleti, yaklaşık 600 yıl üç kıtada hüküm sürmüştür. Osmanlı Devleti, hüküm sürdüğü topraklarda yaşayan toplumların kültürlerine saygı gösterirken atalarından miras aldığı Türk kültürünü de yaşatmıştır. Köklü bir geçmişe sahip **Osmanlı kültürü**, birçok yerli ve yabancı seyyahın ilgisini çekmiş ve seyyahlar seyahatnamelerinde bu konuya geniş yer vermişlerdir.

Seyyah: Görmek, tanımak, dinlenmek amacıyla geziye çıkan kimse.

Seyahatname: Bir seyyahın gezip gördüğü yerlerden edindiği izlenimleri, bilgileri yansıttığı yapıt.

Osmanlı Devleti'nde seyyah veya seyahatname denildiğinde ilk akla gelen isim **Evliya Çelebi'dir**. Evliya Çelebi, Osmanlı Devleti'nde birçok yeri gezmiş ve gezdiği yerlerle ilgili ünlü seyahatnamesini yazmıştır. Günümüzde birçok yerin geçmişi ile ilgili bilgileri Evliya Çelebi'nin yazdığı eserden öğrenebilmekteyiz.

Seyyahların Osmanlı Hakkında Yazdıkları Konular

Konukseverlik, Gelenek ve Görenekler, Hayvan Sevgisi, Dini Bayramlar, Hayırseverlik, Büyüklere Saygı, Temizliğe Verilen Önem, Mimari Eserler, Yapılan Sporlar, Aile Yapısı

OSMANLI KÜLTÜR VE SANATI

Osmanlı sanatında mimari eserler ön plana çıkmıştır. Osmanlı'nın yaptığı cami, medrese, han, hamam, çeşme gibi eserler Osmanlı sanatını yansıtan en güzel örneklerle bezenmişlerdir. Osmanlı dolayısıyla Türk kültür ve sanatını yansıtan bazı örnekleri yakından inceleyelim:

Çini: Toprağın pişirildikten sonra şekil verilerek vazo, tabak, sürahi vs. gibi eşyalar üretilmesine yönelik bir el sanatıdır. Osmanlı Devleti'nde mimari eserlerin iç ve dış süslemelerinde çini sanatının **nadide örneklerini** görebiliriz.

Ebru: Özel boyalar ve at kılından yapılan fırça yadımıyla renklerle ve şekillerle sanatçının ruhunu yansıttığı, suya resmettiği karışımdan oluşan süsleme sanatıdır.

Hat: Güzel yazı yazma sanatıdır. Bu sanatı yapana **Hattat** denilir. Mimari eserlerde ve özellikle bunların içerisinde camilerde hat sanatının nadide örneklerini görmek mümkündür.

Halıcılık: Türklere ait en önemli el sanatlarından biri halıcılıktır. Türk halıları, Avrupalı birçok ressamın tablosuna bile konu olmuştur.

Türk Kahvesi: Osmanlı'ya kahve 16. yüzyılda Yemen'den gelmiştir. Türkler farklı pişirme metodu ile Türk Kahvesi denilen kahveyi oluşturmuştur.

Zimem Defteri Uygulaması: Bu uygulamada Ramazan ayı geldiğinde zengin hayırsever kişiler esnaftaki **zimem defterlerinin (veresiye defteri)** bir bölümünü veya tamamını satın alırdı. Böylece borcunu ödeyemeyen kişilerin borcu hayırsever tarafından ödenmiş olurdu. Ne borcu ödeyen borcunu ödediği kişiyi tanır ne de borcu ödenen kişi borcu ödeyen kişiyi tanırdı.